

[Gert Petersen]

eneste hjemmel hertil har været Det gamle Testamente; det er ikke særlig betryggende.

Men selvsagt må en løsning også respektere den jødiske stat. Jeg tror, at påberåbelse af historisk ret fra begge sider er dødsens farlig; freden må bygge på den faktiske tilstand, jødernes og arabernes reelle tilstedeværelse. Derfor mener vi, at en tostatsløsning er den logiske udvej, som FN jo i øvrigt var inde på det i 1947, men naturligvis med andre grænser end dengang. Der vil jeg henvise til de to hovedresolutioner i FN om Mellemøsten, 242 og 338, det er dem begge, som må danne basis for en løsning og ikke kun den første.

Hvad rustningsproblemet angår, ser vi, at begge supermagter – det gælder også Sovjetunionen – ofrer enorme summer på oprustning. Begge har det, som man kalder en overkill-kapacitet: de er i stand til at knuse hinanden, men der er stadig væk ikke lighed imellem dem. Jeg ved heller ikke, hvad den skulle gøre godt for. Vi er derhenne, at mellem 350 og 400 mia \$ årlig ofres på international oprustning, det skulle være mere end tilstrækkeligt.

Derfor er det ikke nok længere bare med aftaler at holde kontrol og lægge loft over det ene og det andet. Det, at man er i stand til at tilintetgøre hinanden, gør den slags kontrolaftaler til noget nær et narrespil. Hele rustningsniveauet må sænkes, en nedrustning må i gang, og derfor lægger vi umådelig megen vægt på FNs ekstraordinære samling, hvor man vil drøfte nedrustningsproblematikken, og vi vil meget gerne være med til at fremkalde en speciel udenrigspolitisk debat i god tid forud for denne samling, hvor man kan koncentrere sig om disse problemer.

Hvad angår situationen i Europa, har vi altså forhandlingerne om den europæiske sikkerhedskonference. Jeg synes, det er godt, at den danske regering har stillet forslag om at forberede et nyt Beogradmøde, når dette er overstået. Vi har hele tiden ment, at sikkerhedskonferencen må følges op.

Hvad menneskerettighederne angår, mener vi ikke, det er urimeligt, at menneskerettigheder sættes i fokus under sikkerhedskonferencedrøftelserne, men vi mener, man må indstille sig på en gradvis udvikling. Trods alt er der sket store fremskridt i de senere år. Det er selvfølgelig trist, at DDR ikke tillader fri udrejse, men det er dog et fremskridt, at der sidste år blev aflagt 18 millioner vesttyske

besøg i DDR; det var ikke tilfældet for nogle år siden.

Vi støtter kampen for styrkelse af menneskerettighederne, men mener, at man må tage følgende hensyn: for det første indstille sig på en gradvis udvikling, som må finde sted under respekt for den nationale suverænitet. For det andet huske, at menneskerettighederne både er politiske og sociale, som det i øvrigt erkendes af udenrigsministeren. For det tredje: ikke anskue kampen for menneskerettigheder i et snævert østeuropæisk perspektiv, så kunne man glemme svaghederne i vor egen del af verden, jfr. det vesttyske berufsverbot, og man kunne glemme, at situationen kræver langt stærkere forsvar for disse rettigheder, f. eks. i Latinamerika, i Sydafrika, i lande som Iran osv. Man kunne også glemme, at de sociale menneskerettigheder krænkes dybt i en række vestlige lande, ikke mindst i USA, derfor er ensidighed farlig. Endelig for det fjerde mener vi, at man ikke må rejse menneskerettighedsproblematikken sådan, at den internationale afspænding bringes i fare. Styrkelsen af freden, kampen mod kaprustningen, må have førsteprioritet, for i tilfælde af en ny verdensbrand bliver menneskerettigheder til et rent historisk studium, hvis der overhovedet er mennesker tilbage til den tid, der kan studere historie.

Men under disse forudsætninger anser vi det for rimeligt og naturligt, at man arbejder for en udvidelse af de politiske menneskerettigheder og de sociale rettigheder i hele Europa, altså også i Østeuropa, hvor de i visse lande vitterlig er blevet krænket og krænkes på en helt uacceptabel måde.

Derudover mener vi også, at sikkerhedskonferencen må beskæftige sig betydelig mere med den reale afspændingsproces i Europa, overvindelse af den militære spænding og oprustning i de modstående blokke for at komme væk fra blokpolitikken. Det bør være hovedformålet.

Afsluttende vil jeg sige, at jeg kun delvis deler udenrigsministerens optimisme. Det er rigtigt, at vi har undgået en tredje verdenskrig indtil nu. Til gengæld har vi oplevet tallose mindre, men meget blodige krige. Vi oplever fortsat undertrykkelse og udbytning, fortsat kamp om verdensherredømmet, men allerværst er dog den fortsatte og eskalerende kaprustning. Hvis den ikke bremses, vil